Konstruktivistiska tankar om engagemanget i Afghanistan

”Mjuka” perspektiv på svåra utmaningar

av Jacob Birkeland

SOLDATEN SOM EN del av ett militärstrategisk narrativ konstruerat av politiskt föränderliga ambitioner. Kan det vara utgångspunkten för att göra ännu ett försök till att närma sig komplexitetens Afghanistan och den insats som pågått där de senaste 11 åren? En virrig lek med begrepp eller en första dörröppnare till ännu ett sätt ett föröka förstå våra krig och vår omvärld? Mina tankar ämnar till en kort men förhoppningsvis initierad analys av hur en militärstrategisk anpassning växt fram, konstruerats och utvecklats med soldaten som främste budbärare. I syfte att förhålla mig aktiv och tolkande till det aktuella operationella sammanhang som utmejslats i och med utmaningarna som kriget i Afghanistan erbjudit undersöker jag närmare tesen att de sammanhang politiker formar sin politik utifrån och de sammanhang militärer har att verka inom är en konstruktion, en verklighet formad av subjektiva iakttagelser. Långa utdragna krig med stora motgångar utmanar såväl på plats i krigszonen som hemma i plenisalen och vid köksbordet. Avståndet mellan den enskilde soldatens agerande i en avskild by någonstans i Helmandprovinsen i Afghanistan och dennes indirekta påverkan på framtida militära och politiska beslut har sällan varit kortare. Det narrativ som utgör den militär strategiska verkligheten kan analyseras utifrån en klangbotten att den är en konstruktion av flera verkligheter som sammanfogas till en.

Soldaten är t ex mer än någonsin i sin roll som just soldat ett agerande subjekt, en reflekterande människa vars agerande får konsekvenser, formar eller raserar fördomar, förtjänar eller förbrukar förtroende o s v. Det är möjligt att det sett ut så en längre tid men situationen idag i Afghanistan där ambitionen är, eller i alla fall under en längre tid har varit, att bemöta befolkningen på deras villkor blir resan från den enskilde soldatens agerande till politikens konsekvenser kort. Verkligheten den svenske soldaten möter på patrull i Balkh provinsen vidareutvecklar det politiska och strategiska narrativ som ständigt måste hanteras. Detta utmanar etablerade förhållningssätt där krigets vändningar inte endast kan ses som ett resultat av tagna politiska och militära beslut utan som en pågående process av flera olika subjektiva verkligheter som måste mötas, analyseras och tolkas. Genom att närma oss några av militärteorins tänkare på detta område och genom deras perspektiv se på vad som de senaste åren skett i Afghanistan i frågan om strategival får vi nya intressanta analysområden vilkas framväxt kan berätta ytterligare om vilka vi är och vart vi

är på väg, som samhälle och individer, som militärmakt och soldater.

Debatten mellan realismen och konstruktivismen reser en hel del etablerade frågor om varför vi går i krig med varandra på ända. Realpolitiken som huvudsaklig förklaringsmodell till varför interventioner äger rum har under en längre tid dominerat debatten. Det som lite slentrianmässigt skulle kunna beskrivas som en digital förklaringsvärld där resonemang som ”på eller av”, ”antingen eller”, ”vi eller dem” och ”agera eller mästras” utgör den teoretiska utgångspunkten måste nu tas i beaktande och prövas. Konstruktivismens angreppssätt på både varför vi går ut i krig och hur vi genomför kriget utmanar. En analytisk utgångspunkt som problematiserar genom att föra in begrepp i debatten som till en början kan kännas obekväma och jobbiga att hantera – ja ”mjuka”. Identitet, norm, legitimitet, status och kultur är begrepp som blottar individen, samhället och anledningarna till att gå ut i krig på ett nytt sätt. Perspektivet att vi lever i en värld som är en del av olika konstruktioner som formar vårt liv leder till att en existentiell diskurs träder in i diskussionen om militärstrategins utformande. Analysen av konstruktionen gällande vår samtid komplicerar men även berikar synen på interventioner. Vidare är frågan varför vi går ut i krig inte den enda som kan diskuteras genom konstruktivismens glasögon utan även svara på frågan vilka vi är, vilken bild vi vill upprätthålla av oss själva och hur vi tror andra uppfattar oss, ja varför gör vi som vi gör ... egentligen?

I mångt och mycket är det just den strategiska utmaningen i Afghanistan med en ambition att närma sig civilbefolkningen i syfte att vinna deras förtroende som möjliggör och öppnar upp för en analys av konflikter där fokus tillåts på det som traditionellt ansetts vara mjukare perspektiv. Då vi låter konstruktivismen ifrågasätta vårt uppträdande som strategisk kultur, stat och individ, varifrån kommer vår legitimitet o s v, ger den ytterligare djup och perspektiv av vårt samlande agerande.

För att utmana den militärstrategiska tankevärlden har jag valt att ta till hjälp en av dess mycket väl använda produkter nämligen handboken som beskriver doktrinen hur kriget ska utkämpas i Afghanistan med civilbefolkningen som central utgångpunkt – Counter Insurgency Field Manual. Jag fokuserar på det militära sammanhanget som bärare av legitimitet i en värld där det politiska målet och förtroendekapitalet är i korrelation med vad som sker på fältet. Med insikten av att normerna och identitetens formande krafter existerar på olika nivåer i samhället närmar jag mig två kontexter, den strategiska kulturen och det militära sammanhanget.

Oavsett vilka epistemologiska hästar en person väljer att ta sig fram på i debatten så är kriget ett verktyg för att nå ett mål.[1] Kriget som verktyg förutsätter goda hantverkare d v s soldater för att nå målet, ett mål som idag kan tyckas bli allt mer och mer svårdefinierat. Låt oss bara titta på den senaste kampanjen i Afghanistan. Vad vill vi med våra insatser, vilka vill vad och hur? Om vi medvetet hoppar över ett antal led för att besvara och resonera kring dessa frågeställningar och låter oss fokusera på en av de mer vägledande dokumenten för hur insatsen ska bedrivas kan vi börja skapa oss en övergripande bild. Hur påverkar militära normer och identitetsmarkörer iscensättandet av en specifik doktrin i Afghanistan? En doktrin som lämnar det traditionellt militära för att lyfta fram ett akademiskt imperativ som syftar till förståelse och delvis tolkning. Kan relationen mellan det militära sammanhanget

som en betydande del av de allierades strategiska kultur och den strategiska kulturen i sig själv vara utformad så att de legitimerar varandra? Med strategisk kultur syftar jag på sammanvävningen av normer, texter, politiskt system, kollektivt minne, historia, geografi mm. Återigen, vad vill vi med våra insatser, vilka vill vad och hur? Innan jag närmare presenterar doktrinen ska jag lyfta fram just de hantverkare som ska implementera den på fältet.

Författaren och militärhistorikern Martin Van Creveld menar att genom tiderna så har en viktig förutsättning för att den enskilde soldaten ska lyckas med sin uppgift varit att personen i fråga slagits för något viktigare och större än sig själv.[2] ”The cause” som motivet över alla andra och den inneboende kraft som formar soldatens mening och anledning till att agera har varit en av nycklarna till framgång i striden. Det gemensam kollektiva idealet blir något som genomsyrar hela den militära kulturen och slutligen skapar och formar soldatens personliga agens i förhållande till dess uppgift.[3] Van Creveld talar vidare om det sammanhang som delandet av synen på målet skapar. Ett sammanhang som enligt honom formar en grupp individer som i sin tur kan sätta upp egna mål och kämpa för att nå dem.[4] Van Creveld är bra men något som skulle ha kunnat bli en intressant analys av vad som utformar militärstrategi som sedan implementeras i en operationell miljö landar istället i en analys av flaggor, musik, exercis och kulturell symbolik. Han visar på väsentliga saker som binder samman gruppen oavsett om det handlar om en patrull på sex personer eller en armé, men trivialiserar förhållandet mellan politik och strategi gällande hur militären som grupp och kontext skapar och förändrar sitt agerande på fältet, han etablerar dock en intressant grund och öppnar upp dörren för ett konstruktivistiskt förhållningssätt.

Jag vill lyfta Van Crevelds grundläggande resonemang om soldatens agens kontra det som sker högre upp i de militära och samhälliga hierarkierna och pröva det gentemot det faktum att Pentagon 2006 släppte just Counterinsurgency Field Manual (CMF), doktrinen som innebar att den militära strategin i USA gällande Afghanistan så småningom delvis lades om. Lanserandet av dokumentet föranledde ändrat strategiskt fokus, från 12 000 meter över havet till ansikte mot ansikte. CMF:s[5] 282 sidor långa dokument berättar om ett upprorsbekämpningsfokus som ska ge de rätta verktygen till hantverkaren för att analysera och kanske till och med förstå den sociala kontext militären har hamnat i. Efter ett årtionde av bombningar i Afghanistan kunde de allierade med USA i spetsen konstatera att framgången såsom de räknat med uteblivit. En analys som både militärer och politiker mer eller mindre delade. Vikten av att tänka nytt ledde till dokumentet som berättar hur militären genom att förstå religion, socioekonomiska och kulturella förhållanden ska skapa sig en bild av den ”mänskliga terrängen”.[6] CFM som ett mycket inflytelserikt och tongivande, för att inte säga ordergivande dokument tycks dock tjäna mer än ett syfte. Målgruppen för CFM som militärstrategi är tudelad. Den är dels till för att analysera motpartens kulturella kontext och verka som en guide för befälhavare på olika nivåer i den militära hierarkin, men även att verka som en legitimitetens katalysator för den egna hemmaopinionen. Det är mellan dessa två ytterligheter, CFM som ett dokument för den egna opinionen och som analys av fienden konstruktivismens utgångspunkt kan bana väg för ett intressant när-

mande en av 2000-talets största och mest omdebatterade interventioner.

CFM är delvis författat av antropologen och underrättelseofficeren David Kilcullen. Med sina dubbla hattar som antropolog och officer har han gett riktlinjer i policydokumentet som påminner mycket om just antropologiskt tänkande. Identifieringen av kunskaper kring den lokala kulturen som bärande för en ny typ av upprorsbekämpning dominerar CFM. Under rubriken "Intelligence Characteristics in Counterinsurgency" (sidnumrering i dokumentet saknas) står följande:

> Commanders and planners require insight into cultures, perceptions, values, beliefs, interests and decision-making processes of individuals and groups. These requirements are the basis for collection and analytical efforts.
>
> (Counterinsurgency Field Manual 2006)

Det här citatet anser jag visar på ett paradigmskifte i de allierades militärstrategi. Att sänka garden och som militär börja förstå och lyssna på andra. Den hermeneutiska ansatsen på hur arbetet ska utföras är tydlig, från att förklara hur verkligheten är, till att förstå hur någon annans verklighet ser ut, tolkningen står i centrum. Soldaten, både som hög officer eller menig, har nu ännu ett verktyg för att utföra hantverket krig med. Frågan är om den militära kontexten klarar av att hantera utförandet av jobbet som bl a till stor del handlar om att inta en kulturrelativistisk ståndpunkt och både emiskt och etiskt studera de miljöer de kommer till?

Jag sympatiserar med Van Crevelds tanke om att kraften av att dela synen på ett mål/ideal skapar ett sammanhang som i sig är en förutsättning för att lyckas i striden. Antropologen Anna Simmons menar i en artikel i "Anthropology and the United States Military" att dagens västerländska militärer är delvis skolade i imperialistisk historia. En följd av att ha studerat militära kampanjer som skett i imperialismens tecken menar hon gör det svårt för det militära sammanhanget att ändra fokus från "They were inferior, we beat them" till "They are still inferior but they are our equals".[7] Ett skiftande av fokus som förutsätts för att lyckas med implementeringen av CFM. Den politiska sfären gällande kriget i Afghanistan är i behov av att stärka sitt förtroendekapital något de skulle kunna ses ämna göra med detta militärstrategiska skifte. En ny strategi verkar både som ett nytt tänk angående hur man ska få bukt på situationen i länderna men även som en kraft för att bemyndiga den militära närvaron och ge den legitimitet. Med andra ord så verkar det som om den militära kontexten som konkretiserare av en politisk strategi förtjänar och återuppbygger den förda politikens legitimitet efter ett decennium i en nedåtgående spiral förtroendemässigt.

Den konstruktivistiska ansatsen ställer frågor som rationalismen missar.[8] Genom att undersöka förhållandet mellan normer, identitet och förväntningar skapas en bild av den kontext som undersöks. Begreppet legitimitet skalas av och analyseras. CFM proklamerar en ödmjuk ton i närmandet av det okända. Men även med hjälp av antropologer och andra akademiker är det svårt att bortse från den militära kulturens ideal som jag vågar hävda inte är att främst analysera kulturella kontexter, än mindre på ett vetenskapligt sätt förstå dem. Underrättelseofficierare som en del av ett militärt sammanhang måste balansera mellan en operationell pragmatik där intresset och en del av idealet är att genomföra en uppgift och anpassa utförandet till uppgiftens karaktär. Ett militärt narrativ,

som en del av en strategisk kultur måste utmana sitt traditionella tillvägagångssätt där lösningen har varit dominans och eldkraft till att nu vara kulturell analys och förståelse. Detta tydliggör det faktum att normer skapar intresse som sedan formar ett visst agerande.[9] I CFM ser vi hur den delen av den militära kulturen påverkas av den totala strategiska kulturen och intresset. Återkommande talas det om barbariet som de militära upprorsbekämparna möter. Påpekandet av motståndarnas ”icke normativa beteende” och brist på acceptans för krigets både skrivna och oskrivna regler skapar och upprätthåller en vi och dem känslan mellan soldat och upprorsmakare.[10] Den strategiska kulturen kan anses gå i god för agerandet på fältet samtidigt som agerandet på fältet med CFM som rättesnöre ger legitimitet åt den totala strategiska kulturen. Vi och dem dikotomin bekräftas samtidigt som inslag av ett reflexivt förhållningssätt återfinns där den västerländska kulturen beskrivs som icke universell.[11] Jag börjar förstå CFM som en bärare av legitimitet. En ny ”vänligare” ansats i konflikterna är något som kan vinna tillbaka förlorade sympatier för en strategisk kultur (de allierades) som må vara relativt skyddad mot bomber men inte mot sviktande opinioner.

Att skifta fokus från 12 000 meter till ansikte mot ansikte med sin potentiella fiende i syfte att vinna förtroende gentemot den egna organisationen, afghaner samt det samlade världssamfundet utmanar den militära kontexten. En ambiguitet återfinns i dokumentet som trots allt är militärt. Den innebär både en vilja att upprätthålla rådande normstruktur och välkomna en ny som lämpar sig för den nya strategin. Upprorsbekämpningen med ambitionen att fokusera på normer, sociala strukturer och identitet ses som ”the graduate level of war”. En akademisering av kriget har alltså skett. Mellan raderna i dokumentet utläser jag en vilja om att kriget som det med CFM i handen ska utföras är mer civiliserat och ... legitimt.

Akademiseringen av kriget som sådant lyfts fram av Van Creveld[12] dock utan att det problematiseras eller prövas mot ett etablerat militärt narrativ. Det akademiska som förhållningssätt i striden blir en norm att räkna med. Normer bidrar till hur en militär strategisk intervention formas, precis i likhet med vilken annan verksamhet som helst. När militären plötsligt kan referera och stärka sitt agerande på ett vetenskapligt sätt har ännu ett steg mot att ersätta gamla militära identitetsmarkörer med en helt annan kontext, nämligen den akademiska tagits. Viktigt att komma ihåg här är att den akademiska kontexten har ett stort erkännande universellt, något som stärker politiken bakom operationerna på fältet. Även om det militära utövandet länge, ja väldig länge funnits på militärakademier har distinktionen mellan de konstruktivistiska lagda vetenskaperna och det militära tänkandet varit en bra bit ifrån varandra om inte annat så på slagfältet och från den vanlige soldaten.

Tittar vi närmare på akademiseringen och begreppet legitimitet gällande det nya fokus på upprorsbekämpning som CFM står för finner vi både goda ambitioner på att genomföra uppgiften med ödmjukhet och seriositet, men även genvägar till att nå tyngd och kraft i analysen. Genom att vi låter vetenskaper som antropologi stå för den kulturella analysen så genereras en legitimitet till verksamheten som helhet. Problemet är att antropologin som vetenskapligt verktyg nämns endast en gång i dokumentet, under rubriken ”Intelligence in Counterinsurgency”.[13] Detta medan antropologiska definitioner av begrepp som

identitet, kultur, religion m fl ständigt återkommer utan referenser och har ofta ryckts från sitt epistemologiska sammanhang. Jag ställer mig frågan om en analys av en social kontext kan genomföras korrekt om utförarna av analysen både vill uppnå legitimhet och effektivitet, och dessa två mål inte går att kombinera? Riktig vetenskap måste få ta tid. Men med en dominerande normativ diskurs som i det här fallet, akademiseringen av det militära, får ses som strukturreras lätt nya kontexter som i sin tur banar väg för vad som blir acceptabelt agerande och inte.[14] I fallet Afghanistan så har de allierades politiska narrativ resulterat i en viss form av militärstrategiskt kultur. En av politikens uppgifter är att finna en berättigad vän/fiende dikotomi, en dikotomi som den militära kulturen per definition genom tiderna har varit bra på att bekräfta. Den kultur som nu handlar om att förstå och inte förklara tar delvis udden av den logiken. CFM innebär ett nytt instrument för att operationalisera vänlighet och politisk hållbarhet. Räcker en akademisering av det militära för att lösa uppgiften?

Situationen i Afghanistan anser jag kräva en förnyelse av den strategiska logiken. Medias rapportering och självkritik från Department of Defense vittnar om en strategi som tappat sin legitimitet. Donalds Rumsfelds bokstavligt talat blytunga ansats till upprorsbekämpningen eliminerade sig själv genom ett agerande som lett till just minskad legitimitet.[15] Behovet av att finna en strategi som vann i det långa loppet var stort 2006 när CFM kom ut. Höga militärer som General David H. Petraeus och General Robert H. Scales ifrågasatte om framgången verkligen ligger i en överväldigande eldkraft eller finns den på ett annat plan.[16] Varje våldsyttring från de allierade som är sprungen ur en normativ gemensam klangbotten måste kunna försvaras gentemot sig själva som utövare, lokalbefolkning i respektive land och världssamfundet.

För att ytterliggare illustrera mitt resonemang vill jag visa på Erik Ringmars resonemang kring hur Gustav II Adolf sökte legitimitet för sitt krig. Här spelade något som på pappret låg utanför politiken, militären och det direkta beslutsfattandet stor roll, nämligen kyrkan. Gustav II Adolf insåg värdet av att forma sammanhanget och ett gångbart narrativ.[17] Precis som CFM idag förkroppsligar en strategisk legitimitet där vetenskapen får bära ansvaret för att leverera just trovärdighet och mandat så spelade kyrkan en liknande roll vid tiden då Gustav Adolf sökte stöd för sina krig.[18]

Kyrkan fick verka som både en självklar kommunikationskanal för kungens budskap men också som en samhällelig institution som bekräftade en politisk dogm som var nödvändig för att bedriva krig på kontinenten.[19] Fyller CFM som enskild företeelse samma funktion som de nationella bönedagar gjorde under Gustav II Adolfs tid? Ett ritualiserande av grundandet av legitimiteten där böner, bibelord, och kungens egna ord om staten via kyrkan når ut till alla berörda.[20] Dåtidens strategiska kultur behövde en politisk katalysator som reglerade och hanterade utvecklingen. Möjligen att CMF och dess implementerande fyller samma roll. Bönedagarna kan ses som en ritualisering och förstärkning av den doktrin som kungen vid den tidpunkten ville uppnå och återreproducera. CFM anser jag kunna ses som ett förkroppsligande där vetenskapen är tänkt att förstärka och legitimera den strategiska dogm som nu har varit ett av de främsta redskapen till att avsluta kriget Afghanistan.

De allierandes strategiska kultur i Afghanistan projicerar normer och kulturella ra-

mar varinom det militära sammanhanget med dess hantverkare agerar. En ”gentler counterinsurgency” tar plats.[21] Värnandet om USA:s och de allierandes förtroendekapital regleras genom det militära sammanhanget. Ett sammanhang där den enskilde hantverkaren och dess agerande i förlängningen enligt mig påminner om en legitimitets-katalysator som generaler och politiker använder för att korrigera synen på den totala strategiska kulturen. Det vi ser är en social process där en kontext agerar inom en annan. Normer och identiteten inom den strategiska kulturen återreproduceras genom interaktion med det militära sammanhanget.[22] Parallellen till Gustav II Adolf som använde sig av protestantismen för att skapa en gemensam klangbotten för Sverige tydliggör bilden. Religionen och kyrkan gjorde han till sitt verktyg för att verka som en viktig del i formandet av sin strategiska kultur.[23] Katalysatorn för att stärka resonemanget för hans agerande var inte CFM eller ett militärt sammanhang som fallet är idag, utan bibeln, kyrkan och hans ord.

Det är svårt att säga vad varje enskild soldat har som sitt ”the cause”. Martha Finnemore menar dock att normer som passar ihop logiskt med andra dominerande normer tenderar att bli övertygande och forma beteenden.[24] Det militära sammanhanget i Afghanistan återfinns med detta faktum tillsammans med att gamla normativa strukturer möter nya idéer genom CFM om hur hantverket ska utföras. Den strategiska kulturen som helhet utgör ett antal föreställningar om vem, hur och med vilken rätt och för vilka syften användandet av militär makt anses legitim. Via CFM ska en etablerad militärstrategisk kultur bildas om till en ny, för att sedan brytas ned till en operationell ansats. Kan det vara så att korrelationen mellan den politiska styrningen och det militära systemet i ett land tillsammans formar en kontext varinom den militära strategin sedan ska utföras? Katzenstein menar att militära doktriner ofta speglar just ett politiskt intresse.[25] Doktriner såsom CFM måste alltså läsa och förstås utifrån den militär-politiska kontext varinom den är skriven. Om så är fallet är kopplingen mellan det militära som kultur och den övergripande strategiska kulturen en ömsesidig beroendesituation. CFM står för en ny attityd på fältet som utmanar traditionella militära normer. Implementerandet av doktrinen mejslar inte bara fram en ny operationell struktur som militären måste förhålla sig till utan även en flexiblare politisk framtoning. Möjligen kan vi se det som ett politiskt intresse som formar en militärdoktrin som genom att iscensättas förhoppningsvis stärker det politiska intressets legitimitet.

I den här artikeln har jag försökt problematisera och reflektera kring en doktrin vars implementerande formar både ett militärt sammanhang och fungerar som politisk katalysator. Soldaten som agerande subjekt och det yttersta verktyget för konkretiserandet av doktrin, strategi och politiska ambitioner har stått i centrum. Militära strukturer blir som en del av en strategisk kontext bärare och upprätthållare av en politisk legitimitet i och med CFM:s ”gentler counterinsurgency”. Anpassningen till den nya doktrinen innebär att delvis överge ett beprövat sätt att bedriva krig på till förmånen för att förstå kulturen på plats. Soldaten som hantverkare blir den yttersta spetsen på den totala strategiska kulturens spjut.

Vidare har jag försökt att förstå spelet mellan det militära sammanhanget som utförare av en politisk diskurs i korrelation med en övergripande samhällelig diskurs där politik varje dag måste legitimeras. De

allierades samlade militära krafter är överlägsna dess motståndare, men det politiska priset är högt för bomber som träffar fel, och soldater som missköter sig på samma sätt som priset är högt på förlorade och skadade soldater eller överhängde hot om terrorism på hemmaplan. Med CFM framför mig med dess premisser för hur kriget ska föras kan jag inte låta bli att fundera på om den militära kontexten idag ska ses som en institution som har i uppgift att legitimera politikens logik. Med den här texten hoppas jag på att tankar kring det militära sammanhanget och utförandet av kriget inte bara ska ses som ett statiskt verktyg i gjutjärn för att nå ett mål. Militären som institution har med CFM och dess vetenskapliga prisma fått en ny roll som vi kritiskt måste granska. Om bärandet och kämpandet för att vinna legitimitet och påverka den politiska opinionen är första prioritet med CFM anser jag att vi är inne på en väg där soldater axlar ansvaret från politiker. CFM som skapad militär förmåga är en intressant tanke på hur ett slut på krigen kan uppnås, genom förståelse av de ”andra”. Vi får dock inte glömma att försoning primärt inte är militärens jobb, det är enligt mig något för det politiska sammanhanget, en bransch där legitimitet både är en del av kostnaden och av intäkten.

Med utgångspunkt i ”mjuka” perspektiv och sett genom konstruktivismens lins har jag närmat mig en mångbottnad och svår konflikt. Så många svar har inte presenterats. Istället har reflektionen fått dominera, ett medvetet val. Afghanistan med dess komplexitet och världssamfundets ambition att hantera situationen bjuder in till en analys bortom traditionell realism och förklaringsmodeller. Ovissheten efter det att transitionsprocessen är fullbordad inbjuder till vidare analys som ställer krav på att addera andra värden en endast realpolitiska. Var vi landar i konkreta åtgärder är dock alltid den centrala frågan.

Jacob Birkeland är fil mag i statsvetenskap och fil kand i socialantropologi.

Noter

1. Van Creveld, Martin: *Culture of War,* Presidio Press, New York 2008, s 3; Ringmar, Erik: *Identity, Interest and Action a Cultural Explanation of Sweden's Intervention in the Thirty Years War,* Cambridge University Press, Cambridge 1996, s 2.
2. Ibid, Creveld Van, Martin, s 114.
3. Ibid.
4. Ibid, s 5.
5. The U. s. Army Marine Corps Counterinsurgency Field Manual: *U. s. Army Field Manual No. 3-24: Marine Corps Warfighting Publication,* No. 3-33. 5 by United States Army Staff, 2007.
6. Kipp Jacob; Grau Lester; Prinslow Karl och Captian Smith, Don: "The Human Terrain System – A CORDS for the 21st Century", *Military Review*, Washington 2006, s 8-15.
7. Frese, Pamela R och Harrell, Margaret C: *Anthropology and the United States Military*, Palgrave Macmillan, Hampshire 2003, s 115.
8. Finnemore, Martha: "Constructing Norms of Humanitarian Intervention" i Katzenstein, Peter J (red): *The Culture of National Security*, Colombia University Press, West Sussex 1996, s 157.
9. Ibid, s 158.
10. Op cit, The U. s. Army Marine Corps Counterinsurgency Field Manual, se not 5.
11. Ibid.
12. Op cit, Van Creveld, Martin, se not 1, s 318.
13. Op cit, The U. s. Army Marine Corps Counterinsurgency Field Manual, se not 5.
14. Price, Richard och Tannenwald, Nina: "Norms and Deterrence: The Nuclear and Chemical Weapons Taboos" i op cit, Katzenstein, Peter J, se not 8, s 149.
15. Jager, Miyoshi Sheila: "On the Uses of Cultural Knowledge", *The Strategic Studies Institute of the U.S. Army War College*, 2007, s 2.
16. Ibid.
17. Op cit, Ringmar, Erik, se not 1, s 161.
18. Ibid, s 163.
19. Ibid.
20. Ibid, s 164.
21. Op cit, Jager, Miyoshi Sheila, se not 15, s 3.
22. Kower, Paul och Legro Jeffery: "Norms Identity, and Their Limits: A Theoretical Reprise" i op cit, Katzenstein, Peter J, se not 8, s 475.
23. Op cit, Ringmar, Erik, se not 1, s 161.
24. Op cit, Finnemore, Martha, se not 8, s 71.
25. Ibid, s 29.